

10. Vasy`l`ev Y. A. Emocy`y` y` myshleny`e / Y. A. Vasy`l`ev, V. L. Popluzhnyj. – M., 1980. – 192 s.
11. Stavytska I. V. Inshomovna kompetentnist: misce definitisiji v terminolohichnomu poli / I. V. Stavytska // Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsijni tehnolohiji. – # 4(30). – Sumy, 2013. – P. 280 – 286.
12. Mokhova Y. Э. Upravleny`e moty`vacy`ej y`zucheny`ya y`nostrannogo yazyka v vuze : [Monografy`ya / Y. Э. Mokhova ; Novosy`b. gos. akademy`ya ekonomy`ky` y` upravleny`ya]. – Novosy`by`rsk : NGAЭy`U, 2002. – 94 s.

Щербина Е. А. Преподавание иностранного языка в неязыковом вузе сквозь призму развития интеллектуальных умений студента.

Процессы глобализации, развитие технических средств коммуникации, дефицит времени ставят перед преподавателем иностранного языка новые цели и требования относительно отбора учебного материала, необходимого для осуществления дальнейшего эффективного профессионального общения. Автор статьи анализирует требования современного мира к уровню подготовки студентов неязыковых вузов по иностранному языку, изучает особенности коммуникации будущих специалистов на профессиональные темы, рассматривает в этом ключе возможности лингвострановедческого подхода к изучению иностранных языков.

Ключевые слова: изучение, иностранный язык, педагогические особенности, коммуникация, компетенция.

Shcherbyna O. O. Teaching of foreign language in non-philology high-school through the prism of intellectual development of students .

The contemporary situation of increasing number of international contacts in various areas of human life shows the inevitability of changing the approach to teaching foreign language. Thus development of professional communicative competence is becoming an essential and universal tool for achieving success in professional, productive life. This paper deals with some of the intricacies involved in the study of pedagogical effectiveness in learning foreign language for professional competence. The article analyzes modern requirements to forming linguistic competence and communicative competence. The author also focuses on the peculiarities of training the non-philology students for the intercultural communication and essential role of cross-cultural orientation in teaching to meet the modern demands.

Keywords: studying, foreign language, pedagogical features, communication, competence.

УДК 371(438)(091)“19”

Янісів Ю.

**ПЕРЕДУМОВИ СИСТЕМНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ПОЛЬЩІ НАПРИКІНЦІ ХХ СТОЛІТТЯ**

У статті виокремлено та проаналізовано передумови системної трансформації вищої педагогічної освіти в Польщі наприкінці ХХ століття (криза суспільно-політичного устрою; криза суспільно-економічна; і криза суспільних відносин); показано вплив цих процесів на реформування системи вищої педагогічної освіти; охарактеризовано складові системи вищої педагогічної освіти в Польщі наприкінці ХХ століття; наголошено на формуванні кардинально іншого підходу до розв'язання проблеми підготовки вчителів в період трансформації суспільного устрою та процесів інтеграції і глобалізації в світі.

Ключові слова: вища педагогічна освіта, системна трансформація, реформування системи освіти, підготовка вчителя, інтеграція та глобалізація освітніх процесів.

Соціально-економічні перетворення, які здійснюються в Україні, зумовлюють значні зміни в розвитку системи освіти. Основні сучасні нормативні документи серед стратегічних завдань реформування освіти визначають: відхід від авторитарної педагогіки; створення умов для формування активної, самостійної, відповідальної, творчої особистості, здатної до самоосвіти, саморозвитку; забезпечення умов для реалізації та самореалізації сутнісних сил дитини у різних видах її діяльності. Про це свідчать положення Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ столітті, Законів України “Про освіту”, “Про

загальну середню освіту”, “Про позашкільну освіту”, Державній програмі “Вчитель” тощо. Формування такої особистості великою мірою залежить від готовності педагога здійснювати свою діяльність високопрофесійно. Таким чином, процес підготовки майбутнього вчителя є надзвичайно важливим та актуальним на сьогодні, коли Україна прагне вдосконалення, прямує до європейської інтеграції. В цьому контексті нам видається значимим дослідження розвитку вищої педагогічної освіти у Польщі, яка пройшла шлях від постсоціалістичної держави до члена Європейського Союзу, має з нашою державою тісні історичні й культурні зв’язки та близьке геополітичне положення.

Становлення і розвиток вищої педагогічної освіти Польщі було предметом досліджень багатьох польських та українських дослідників. Так, розвиток музично-педагогічної освіти у Польщі дослідила Г. Ніколаї [11]; розвиток вищих педагогічних шкіл К. Бінницька; розвиток вищої освіти недержавної форми власності М. Гавран; розвиток системи післядипломної педагогічної освіти Л. Юрчук, А. Мушинські [8]; розвиток університетської освіти та науки В. Майборода [7], Н. Долгова. Реформування освіти в Польщі стало предметом наукових розвідок А. Василюк [2], І. Ковчини [4], Й. Шемпрух [14] та ін. Питання професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців дослідили С. Когут [5], Р. Мушкета [9], В. Пасічник [13], О. Кучай, Е. Нероба [10], У. Новацка [12], Л. Шевчук, О. Михальчук та ін.

Проте передумови системної трансформації системи вищої педагогічної освіти наприкінці ХХ століття у Польщі, нажаль, вивчені недостатньо. Актуальність проблеми, відсутність її цілісного історико-педагогічного аналізу зумовили вибір теми статті, **мета** якої полягає у висвітленні суспільно-історичних передумов трансформації педагогічної освіти у Польщі наприкінці ХХ століття.

Кінець ХХ століття характеризувався кардинальними змінами суспільно-політичного устрою в Польщі. Розпад комуністичного блоку в Центрально-Східній Європі спричинив радикальні зміни в політиці всіх держав, що знаходились раніше у сфері ідеологічних і господарських впливів Радянського Союзу. Такий стан речей був зумовлений як нестабільністю соціалістичної держави з неефективною системою господарювання, так і демократичними прагненнями польського суспільства.

Дослідники стверджують, що саме в 1989 році розпочався процес “... суспільної перебудови, названий трансформацією, що відкрила фазу змагань за новий суспільний лад, за окреслення і формування моделі демократії у Польщі” [15, с. 16]. Як зазначає А. Василюк: “Головним сенсом системної трансформації в країнах Центральної і Східної Європи є їх пристосування до взірців домінуючої цивілізації. Це є обґрунтуванням двох основних ліній цієї трансформації, що стосуються впровадження економічної системи ринкових відносин і встановлення демократичного порядку” [2, с. 167].

Зазначимо, що трансформація – це багато площинний і довготривалий, дуже важкий процес пристосування і водночас інновацій. Відбувається вона у суспільно-політичній, економічній, ідеологічній, правничій, а також освітній (дидактично-виховній) сферах. Виходячи з цього, системна трансформація є процесом переформування організації і методів діяльності державної влади, що репрезентують політичні ідеали класу або суспільної верстви, що має суспільну підтримку [14, с. 12].

Як ми уже зазначали, що у Польщі наприкінці ХХ століття спостерігалися два паралельні процеси змін як у системі діяльності влади, так і в суспільстві. Причому зміни в організації держави, в методах діяльності влади, а також зміни права, інституційні тощо мають, головним чином, стимулювати і генерувати зміни в суспільстві. З огляду на це, вважаємо, що трансформація – це комплексний процес перебудови, що відбувався у сферах:

- політичній (поява багатопартійної системи політичної організації суспільства);
- економічній і промисловій (перехід від керованого централізованого господарства до конкурентної ринкової системи);

– суспільній (децентралізації влади і управління, демократизація суспільних відносин);

– культурній і освітній.

Як зазначають дослідники, процес системної трансформації, що мала місце в Польщі наприкінці ХХ століття, на своєму шляху зустріла багато перешкод як об'єктивного (технологічна відсталість багатьох промислових закладів, брак сучасної інфраструктури), так суб'єктивного характеру (інертність, неготовність до змін, вичікування, безініціативність, небажання до прояву зусиль і ризику тощо) [2, с. 169].

Зміни в освіті у значній мірі відображають загальні явища, які проявляються в період трансформації суспільного устрою, бо освіта є завжди частиною загальних суспільних відносин, відображає, співтворює і утверджує їх. Тому трансформація суспільного устрою в дев'яностих роках ХХ століття у Польщі передбачала розв'язання засобом освіти таких проблем:

– адаптація до структур Європейського Союзу; інтеграція з Європою, поєднана з пізнанням проблем, що випливають з нового розуміння партнерства, суверенності і ролі народної держави в майбутньому;

– формування суспільної свідомості і зміна засад, пов'язаних з розширенням змісту навчання щодо основних завдань майбутності держави і суспільства, змін у різних сферах суспільного життя і їх наслідків;

– розбудова демократичного ладу, що вимагає ознайомлення суспільства з основами організації та засадами функціонування і розвитку держави;

– підвищення ролі культури у формуванні образу майбутнього і національної totoжності, пов'язане з підготовкою молоді до діалогу культур, розуміння інших, підвищення значення універсальних вартостей і просуспільних засад;

– гарантування безпеки, збереження миру, розвиток міжнародної співпраці;

– охорона здоров'я і боротьба з небезпекою цивілізаційних хвороб і суспільних патологій, що передбачає освіту, яка готує дітей і молодь до здорового способу життя, інспіруючи творчу діяльність і гуманістичне виховання [3, с. 19-21].

Зазначимо, що ліквідація колишнього державно-політичного устрою, невизначеність пріоритетів суспільного життя, розгубленість у формуванні цінностей молодого покоління, спричинило до перегляду існуючої педагогічної освіти. Так, серед основних її недоліків у Рапорті ОЕСД (1995 р.) було визначено:

– відірваність академічної підготовки вчителів від сучасних інноваційних методів та прийомів навчання;

– слабку практичну підготовку майбутніх учителів в період навчання, пов'язану з неефективністю організації педагогічної практики, недостатньою кількістю годин відведених на неї;

– слабку матеріально-технічну базу, недостатнє оснащення навчальних лабораторій відеотехнікою та іншими дидактичними засобами;

– відсутність програми адаптації до педагогічної діяльності молодих спеціалістів;

– вузька спеціалізація молодих фахівців (найчастіше в обсязі одного предмету спеціалізації).

У працях польських науковців Г. Квятковської, Ч. Купісевича, В. Кутровської [6] також звернена увага на негативні явища тогочасної педагогічної освіти, до яких віднесено: надання переваги засвоєнню інформації в процесі навчання над формуванням умінь і розвитком особистості; надмірне акцентування на груповому і колективному навчанні й вихованні за рахунок допомоги одиниці в розвитку особистості і виробленні своєї позиції; недостатнє співвідношення теоретичної і практичної підготовки; навчання згідно академічних можливостей діючої системи педагогічної освіти до темпу і суспільно-цивілізаційних перемін; утримання державної монополії в шкільній і академічній освіті.

Дослідники також акцентували на домінуванні у педагогічній освіті теоретичних знань над практичною підготовкою.

З початком суспільної трансформації, що характеризувалася відходом від традиційної до критично-креативної філософії освіти, розпочався період пошуку нового бачення педагогічної освіти, окреслення особистісної totoжності вчителя, його компетенції, функцій, шляхів підготовки, навчання і вдосконалення професійної майстерності. На законодавчому рівні зміни пріоритетів у розвитку вищої педагогічної освіти у Польщі були зафіксовані у Законі “Про вище шкільництво”, прийнятому 12 вересня 1990 року. Згідно з ним значно збільшувалася автономія вищих навчальних закладів і відповідно значно обмежувався вплив Міністерства, яке здійснювало загальний нагляд над всім вищим шкільництвом і контролювало його легальність. Інституціональне самоуправління вищим навчальним закладом виражалось, наприклад, в самостійній ухвалі статутних вимог, утворенні і реорганізації основних організаційних осередків. Координацією цих дій займалася Головна Рада Вищого Шкільництва, за посередництвом якої міністр освіти впливав на зміни в підготовці вчителів. Таким чином, вищі державні заклади в Польщі змінювалися і внутрішньо відрізнялися, впроваджуючи інновації, які розширювали освітні пропозиції, а також активізували студентську спільноту.

Система вищої педагогічної освіти у Польщі в 90-х роках ХХ століття охоплювала:

– університети, які забезпечували найвищий рівень підготовки до роботи в основних і середніх школах за такими навчальними програмами: п’ятирічні магістерські програми для вчителів-предметників та для вчителів шкіл усіх рівнів; до навчання другого рівня протягом трьох років (для випускників дворічних педагогічних училищ); дворічне навчання другого рівня для випускників трирічних педагогічних коледжів чи колегій (*kolegium nauczycielskie*); післядипломне навчання чи перепідготовку вчителів, які мали магістерські дипломи. Зазначимо, що університети готували до викладання тільки однієї навчальної дисципліни;

– вищі педагогічні школи, за програмами і структурою подібні до університетів, готували вчителів для всіх видів шкіл. В цих закладах також було запроваджено трирічне профнавчання (*studia zawodowe*). Випускники отримували диплом ліценціата, який давав можливість працевлаштування в основній школі та в позашкільних закладах. Такі програми і дипломи було введено МНО у 1990 р. Ліценціати мали можливість продовжити навчання до рівня магістра у ВНЗ;

– ВНЗ (економічні, технічні, медичні, мистецькі та сільськогосподарські), які частково були підпорядковані іншим міністерствам. Вони організовували педпідготовку в обсязі 270 академічних годин (по 90 годин з психології, педагогіки і методики викладання профільної дисципліни) для студентів, які хотіли стати вчителями;

– вища школа зі спецпедагогіки (*Wyższa Szkoła Pedagogiki Specjalnej*) готувала викладачів для спецзакладів усіх рівнів.

Окреслені демократичні реформи в суспільстві та освіті дали відчутні наслідки. Так, якщо у 1990/1991 навчальному році на педагогічних відділеннях ВНЗ навчалось 57 380 студентів, то в 1995/1996 – 127 560 [2, с. 170].

Зазначимо, що прийняті нові правила регуляції в системі освіти допустили появу недержавних шкіл і закладів, які були признані рівноправними елементами польської системи освіти. Недержавне шкільництво, що динамічно почало розвиватися в 90-ті рр. ХХ століття, стало важливим елементом освіти Польщі. Зазначимо, що автономія, яку одержали навчальні заклади, зобов’язувала їх до розробки і вибору планів і програм навчання, сприяла подальшій гнучкості підготовки вчителів, її осучасненню відповідно до запитів тогочасного суспільства.

Отже, передумовами системної трансформації вищої педагогічної освіти в Польщі наприкінці ХХ століття були: криза суспільно-політичного устрою та пов’язані з нею криза

суспільно-економічна і криза суспільних відносин. Перехід від пострадянської авторитарної до демократичної європейської держави, зумовив кардинально інший підхід до розв'язання проблеми підготовки вчителів, визначаючи її справою значної ваги для культурної, цивілізованої і моральної реконструкції суспільства. Він стосується не тільки пристосування підготовки вчителів до потреби нового устрою загальної освіти, але також змін характеру і сфери професійних обов'язків вчителів в період трансформації суспільного устрою та процесів інтеграції і глобалізації в світі.

Використана література:

1. *Бельський Я.* Теоретичні і методичні основи підвищення ефективності праці вчителів фізичного виховання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.04 -теорія і методика професійної освіти / Я. Бельський. – К., 2000. – 40 с.
2. *Васильюк А.* Система освіти Польщі: структура, управління, фінансування, підготовка вчителів / А. Васильюк // Освіта і управління. – 1998. – Т. 2. – Ч. 1. – С. 166-176.
3. Grześ Bolesław: Związek Nauczycielstwa Polskiego od korzeni po współczesność. – Warszawa : Związek Nauczycielstwa Polskiego; Radom: Instytut Technologii Eksploatacji, 2000. – 225 s.
4. *Ковчина І.* Педагогічна освіта в Польщі у 80–90-х роках ХХ століття : монографія / І. Ковчина ; за заг. ред. Н. Ничкало. – К. : Колос, 2000. – 142 с.
5. *Когут С.* Системи професійної підготовки соціального педагога у вищих навчальних закладах освіти України і Польщі (порівняльний аналіз) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / С. Когут. – Івано-Франківськ, 2005. – 22 с.
6. *Kutrowska B.* W poszukiwaniu współczesnego modelu kształcenia nauczycieli / B. Kutrowska // Nauczyciel kompetentny: teraźniejszość i przyszłość. – 2007. – S. 49-57.
7. *Майборода В.* Розвиток університетської освіти та науки в Польщі (кінець ХХ – початок ХХІ століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / В. Майборода. – К., 2011. – 24 с.
8. *Мушиньські А.* Організаційно-педагогічні умови професійного навчання у центрах неперервної освіти Польщі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / А. Мушиньські. – Тернопіль, 2004. – 22 с.
9. *Мушкета Р.* Підготовка вчителів фізичного виховання у Польщі до оцінювання навчальних досягнень учнів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Р. Мушкета. – Тернопіль, 2007. – 42 с.
10. *Нероба Е.* Професійна підготовка інженерів-педагогів у вищих технічних навчальних закладах Польщі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Е. Нероба. – К., 2004. – 24 с.
11. *Николаї Г.* Розвиток музично-педагогічної освіти в Польщі (ХХ століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / Г. Николаї. – К., 2008. – 46 с.
12. *Новацка У.* Організація педагогічних практик студентів математично-природничого відділу вищої педагогічної школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / У. Новацка. – К., 2002. – 24 с.
13. *Пасічник В.* Система підготовки вчителя історії у Польщі (80 – 90-ті роки ХХ століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / В. Пасічник. – К., 2001. – 16 с.
14. *Сітарська Б.* Теоретичні і методологічні засади дидактичних завдань з педагогіки у процесі підготовки та вдосконалення вчителів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Б. Сітарська. – К., 2005. – 30 с.
15. *Шемпрух І.* Тенденції розвитку педагогічної освіти вчителів у Польщі (1918 – 1999 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Іоланта Шемпрух. – К., 2001. – 44 с.
16. *Шльосек Ф.* Сучасні проблеми реформування освіти в Польщі // Освіта і виховання в Польщі і Україні (ХІХ – ХХ ст.) / Ф. Шльосек // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції / упоряд. і заг. ред. Є. Коваленко. – Ніжин : НДПУ, 1998. – С. 15-21.

References:

1. *Byel's'kyj Ya.* Teorety'chni i metody'chni osnovy` pidvy`shhennya efekty`vnosti praci vchy`teliv fizy`chnogo vy`hovannya : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya dok. ped. nauk : specz. 13.00.04 – teoriya i

- metody`ka profesijnoyi osvity` / Ya. Byel`s`ky`j. – K., 2000. – 40 s.
2. Vasy`lyuk A. Sy`stema osvity` Pol`shhi: struktura, upravlinnya, finansuvannya, pidgotovka vchy`teliv / A. Vasy`lyuk // Osvita i upravlinnya. – 1998. – T. 2. – Ch. 1. – S. 166-176.
 3. Grześ Bolesław: Związek Nauczycielstwa Polskiego od korzeni po współczesność. – Warszawa : Związek Nauczycielstwa Polskiego; Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 2000. – 225 s.
 4. Kovchy`na I. Pedagogichna osvita v Pol`shhi u 80–90-x rokax XX stolittya : monografiya / I. Kovchy`na ; za zag. red. N. Ny`chkalo. – K. : Kolos, 2000. – 142 s.
 5. Kogut S. Sy`stemy` profesijnoyi pidgotovky` social`nogo pedagoga u vy`shhy`x navchal`ny`x zakladax osvity` Ukrayiny` i Pol`shhi (porivnyal`ny`j analiz) : avto-ref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : specz. 13.00.01 – zagal`na pedagogika ta istoriya pedagogiky` / S. Kogut. – Ivano-Frankivs`k, 2005. – 22 s.
 6. Kutrowska V. W poszukiwaniu współczesnego modelu kształcenia nauczycieli / V. Kutrowska // Nauczyciel kompetentny: terażniejszość i przyszłość. – 2007. – S. 49-57.
 7. Majboroda V. Rozvy`tok univerty`tets`koyi osvity` ta nauky` v Pol`shhi (kinecz` XX – pochatok XXI stolittya) : avto-ref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : specz. 13.00.01 – zagal`na pedagogika ta istoriya pedagogiky` / V. Majboroda. – K., 2011. – 24 s.
 8. Mushy`n`ski A. Organizacijno-pedagogichni umovy` profesijnogo navchannya u centrax neperervnoyi osvity` Pol`shhi : avto-ref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : specz. 13.00.04 – teoriya i metody`ka profesijnoyi osvity` / A. Mushy`n`ski. – Ternopil`, 2004. – 22 s.
 9. Mushketa R. Pidgotovka vchy`teliv fizy`chnogo vy`xovannya u Pol`shhi do ocinyuvannya navchal`ny`x dosyagnen` uchniv : avto-ref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya dok. ped. nauk : specz. 13.00.04 – teoriya i metody`ka profesijnoyi osvity` / R. Mushketa. – Ternopil`, 2007. – 42 s.
 10. Neroba E. Profesijna pidgotovka inzheneriv-pedagogiv u vy`shhy`x texnichny`x navchal`ny`x zakladax Pol`shhi : avto-ref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : specz. 13.00.04 – teoriya i metody`ka profesijnoyi osvity` / E. Neroba. – K., 2004. – 24 s.
 11. Nikolayi G. Rozvy`tok muzy`chno-pedagogichnoyi osvity` v Pol`shhi (xx stolittya) : avto-ref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya dok. ped. nauk : specz. 13.00.01 “Zagal`na pedagogika ta istoriya pedagogiky`” / G. Nikolayi. – K., 2008. – 46 s.
 12. Novaczka U. Organizaciya pedagogichny`x prakty`k studentiv matematy`chno-pry`rodny`chogo viddilu vy`shhoyi pedagogichnoyi shkoly` : avto-ref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : specz. 13.00.04 – teoriya i metody`ka profesijnoyi osvity` / U. Novaczka. – K., 2002. – 24 s.
 13. Pasichny`k V. Sy`stema pidgotovky` vchy`telya istoriyi u Pol`shhi (80 – 90-ti roky` XX stolittya) : avto-ref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : specz. 13.00.04 – teoriya i metody`ka profesijnoyi osvity` / V. Pasichny`k. – K., 2001. – 16 s.
 14. Sitars`ka B. Teorety`chni i metodologichni zasady` dy`dakty`chny`x zavdan` z pedagogiky` u procesi pidgotovky` ta vdoskonalennya vchy`teliv : avto-ref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya dok. ped. nauk : specz. 13.00.04 – teoriya i metody`ka profesijnoyi osvity` / B. Sitars`ka. – K., 2005. – 30 s.
 15. Shemprux I. Tendenciya rozvy`tku pedagogichnoyi osvity` vchy`teliv u Pol`shhi (1918 – 1999 rr.) : avto-ref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya dok. ped. nauk : specz. 13.00.04 – teoriya i metody`ka profesijnoyi osvity` / Iolanta Shemprux. – K., 2001. – 44 s.
 16. Shl`osek F. Suchasni problemy` reformuvannya osvity` v Pol`shhi // Osvita i vy`xovannya v Pol`shhi i Ukrayini (XIX – XX st.) / F. Shl`osek // Materialy` mizhnarod noyi naukovo-prakty`chnoyi konferenciya / uporyad. i zag. red. Ye. Kovalenko. – Nizhy`n : NDP, 1998. – S. 15-21.

Янисив Ю. Предусловия системной трансформации высшего педагогического образования в Польше в конце XX века.

В статье выделено и проанализировано предусловия системной трансформации высшего педагогического образования в Польше в конце XX века (кризис общественно-политического строя; кризис общественно-экономический; и общественных отношений); показано влияние этих процессов на реформирование системы высшего педагогического образования; характеризовано составляющие системы высшего педагогического образования в Польше в конце XX века; акцентировано на формировании кардинально другого подхода к решению проблемы подготовки учителей в период трансформации общественного строя и процесса интеграции и глобализации в мире.

Ключевые слова: высшее педагогическое образование, системная трансформация, реформирование системы образования, подготовка учителя, интеграция и глобализация образовательных процессов.

Yanisiv Yu. Backgrounds of system transformation of higher pedagogical education in Poland in the late twentieth century.

The author highlights and analyses the backgrounds of system transformation of higher pedagogical education in Poland in the late twentieth century (the crisis of social and political system; social and economic

crisis and the crisis of social relations); shows the influence of these processes on reforming the system of higher pedagogical education; described components of the system of higher pedagogical education in Poland in the late twentieth century; emphasises the formation of a radically different approach to solving the problem of teacher training in the period of transformation of the social structure, globalisation and integration processes in the world.

Keywords: higher pedagogical education, system transformation, reforming the education system, teacher training, integration and globalization of educational processes.

УДК 378:53

Ali Mahdi Al-Garbawi, Husam Abdul-Ameer Al-Shemmari

THE CALCULATION OF ENERGY LEVELS AND ELECTROMAGNETIC TRANSITION $E0, M1, E2$ FOR CE AND W ISOTOPES BY IBM-2

We have employed the most convenient Hamiltonian that is needed for present calculations of nuclei Ce(A=130-138) and W(A=180-186) regain by the using of Interacting Boson Model-2 (IBM-2). After obtaining the best Hamiltonian parameters, level energies, $B(E2)$, $B(M1)$, $B(E0)$ probabilities and the δ , X ratios of these nuclei were estimated. Results are compared with previous experimental and theoretical data and it is observed that they are in good agreement.

Introduction

The (IBM-2) is one of those models that has been successful in describing the low-lying nuclear collective motion in medium and heavy even-even nuclei [1, 2]. The IBM can describe transitional nuclei [3], as well as spherical and well deformed nuclei [4]. In the IBM, the original version [4] does not distinguish between the proton and neutron degrees of freedom, this is called IBM-1 is obtained as the totally symmetric subspace of the IBM-2. The IBM-2 has mixed symmetry states with respect to the proton and neutron degrees of freedom because of the distinction of proton bosons and neutron bosons.

The strength of electric monopole transitions $\rho^2(E0)$ can be used as a criterion for shape coexistence and mixing of configurations with different deformations. For instance in the neutron rich Sr, Zr, and Mo nuclei of mass closed to A=100, large $E0$ strengths have been found in ($0_2^+ \rightarrow 0_1^+$) transitions suggesting that we interpret these states as due to a strong mixing of spherical and deformed configurations [5,6]. The highly deformed bands in the A=130 mass region are also candidates for such strong $E0$ transitions. In the decay out of ^{130}Ce highly deformed band, conversion-electron-CE spectroscopy measurements have shown an excess of electrons with respect to the yield expected from converted g transitions [7].

The aim of this study is to carry out some even-even nuclei, which are around the mass regions 130, 180 and to provide a clear description of their structure in the dynamic symmetry limits of IBM. Therefore, we have carried out a microscopic study of the energy levels and some selected transition probabilities, the ratios and branch ratios.

The model

We adopted the usual Hamiltonian in the following form[2]:

$$H = E_0 + s_d(\hat{n}_{d\pi} + \hat{n}_{d\nu}) + \kappa_{\pi\nu}(\hat{Q}_\pi \cdot \hat{Q}_\nu) + \hat{M}_{\pi\nu} + \hat{V}_{\pi\pi} + \hat{V}_{\nu\nu} \quad (1)$$

Where the indexes ν and π refer to neutron and proton bosons, respectively, and E_0 is a constant which contributes to the total binding energy only. Moreover